

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI, GAZDÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS NEVELÉSÜGYI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSMEGYE ÉS A MEGYEI TANFELÜGYELŐSÉG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Egyes számok 20 krajczárjával kaphatók könyvkereskedésekben.

A kéziratok a szerkesztőséghez, pénzek s reklamációk a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Előfizetési feltételek.

Vidéken és Léván házhoz küldve:

Egy évre 5 frt kr.

Hat hónapra 2 frt 50 kr.

Előfizetési pénzek postautalvánnyal is küldhetők.

Hirdetések.

Hivatalos hirdetések díja a bélyeg-illetékkel együtt: 1—100 szög 1 frt 30 kr., a 100-on fölül minden szó 1 krajczárjával számított. E hirdetések után járó díj előlegesen kifizendő be.

Magán hirdetések: négy hasábos petit sor egyszeri közléséért 7 kr., kétszeriért 6 kr., többszöriért 5 kr. — Bélyegdij minden egyes beiktatásért 30 kr.

A nyilttérben: minden három hasábos garmond sor díja 20 kr.

Nemzeti művelődés.

III.

Sok helyen — s ezek között Bars megyében — soha sem volt, nincs is nemzetiségi kérdés.

Német- és tótajku polgártársaink a törvény tiszteletében az elsők közé tartoznak, s a hazai iránti hűségük oly kifogástalan, hogy a gyanúnak legkisebb árnyéka sem férhet hozzá.

Pedig nem hiányoztak faktorok, kik a nemzetiségi kérdést fölvetették s megalapítani törekedtek; de mindannyiszor sikertelenül, mert közönségünk mindig hátat fordított csalékony fölhívásuknak s igyekezetüknek.

Moyzes István, volt besztercebányai püspök, 1862. évben tüntetőleg járt Bécsben néhány társával, könyörögni a nemzetiségi kérdés fölvetése s megoldásáért; de megyénkben — legnagyobb befolyásának dacára, — melyet állása kölcsönözött neki, — nem bírt közönségre szert tenni, követőket hívei körében sem bírt teremteni s kénytelen volt eljárásával Turóc vármegyébe vonulni, ahol a Tó t-M a t i e á t megalapították.

Nem vonjuk kétségbe, hogy egyes személyek, — de bizony kis számmal és inkább a püspöki presszióknak engedve, — nem követték volna példáját s nem mentek volna utána.

Igenis voltak ilyenek is, — de mint mondók — fölülte csekély számmal, — de ezeket is a nagynevű s nemesszívű Ipolyi Arnold, jelenlegi besztercebányai püspök tapintatos, szelíd, de erélyes eljárása visszahódította s megnyerte a hazai ügynek, úgy, hogy méltán esodálhatni azon újabb időben fölvetett hírt, mely Bars vármegyében a nemzetiségi üzemekről szárnyra kelt.

Nem tagadjuk azt sem, hogy egy, megyénkbeli születésű ügyvéd újabb időben az 1868. évi 44. t. cz. nyomán s keretében propagandát akart terjeszteni, annak némely pontjainak megyénkben való életbeléptetésére.

De igyekezete szintugy, mint a hajdani püspöké, dugába dőlt s megtört közönségünk hazafiúi érzelmein.

Azt sem akarjuk kétségbevonni, hogy egyes személyek nem találhatók megyénkben, kiknek magán, vagy társadalmi életükben ne volnának oly egyes tetteik, melyek a magyar közművelődés, a magyar nyelv terjesztése körében a szoros bírálatot kiállanák, amennyiben e téren részük-ről a lelkesedésnek éppen semmi nyoma sem észlelhető; de ezek még egyrészről igen elszigetelten állanak, s rájuk senkisé ismét, úgy másrészről senki sem tudná rájuk bizonyítani azt: hogy az ellenséges részre akcióba vegyültek volna.

Nem lelkesülnek itt. Nem indulnak s nem rajongnak ott. — Azt azonban már határozottan tagadjuk s a legszorgosabb kutatás és vizsgálat sem volna képes kideríteni, hogy megyénkben testület, szövetkezet, propaganda volna föl-található nemzetiségi üzemek terjesztésére s a nemzetiségi kérdés fölvetésére.

És mégis az időszaki sajtó hevessége s tul-buzgó sága nemzetiségi kérdést, nemzetiségi üzemeket, pánszlavizmust akart minden áron föl-tüntetni megyénkben.

Vajjon várható-e üdvös eredmény ezen tul-buzgó eljárástól? Vajjon, ha pánszlavok közé sorozzuk azokat, kik hazai nyelvünket hibásan beszélik, s amiatt a társalgásban más nyelvet

használnak: mikor fogjuk elérhetni azt az időt, hogy a fölvidéki embernek ajakáról a szegedi akcentust hallhassuk s élvezhessük?!

Aztán elégségesnek tarthatjuk e azt: hogy föl-tárjuk, kutatjuk a bajokat, a nemzetiségi üzemeket, pánszlavokat; és midőn megirtuk azokat, elfordulunk tőlük, ott hagyván a faképnél; ahelyett, hogy megmondanók mi itt a teendő, mivel orvosolhatók a bajok?!

Ezért nincs is és nem lehet a heves tul-buzgó eljárásnak eredménye; s hogy ezt elérhessük: szükséges megváltoztatni eddigi eljárásunkat!

A tölgyek gubacsa, fája s kérge.

— Irta: Hanusz István. —
(Folytatás és vége.)

Az embernek a növényvilághoz való viszonyában tulságos annak a föl-tüntetése, hogy számra nézve hányat használ föl ő, a föld ura, Flóra kisebb-nagyobb gyermekeiből a saját céljára. Rosenthal synopsisában 12,000-re van becsülve azon növények száma, melyek az ember háztartásában szerepelnek. Körülbelül 1000 növényfaj, egyenként átlag 10—12 változatban, szolgál eledelül; mintegy 8000 van olyan, melyek után kezét az ember, mint gyógyszer után nyújtotta ki. E nagy szám arra mutat bár, hogy az emberiség nagyobbik részénél nem éppen nagy biztosság uralkodik a betegségek gyógyítása körül, de mégis nem csekély azon növények száma, melyek, mint gyógyszerek szakértők rendelete folytán vannak használatban. Így a világnemzetek gyógyszer-táraiban mintegy 200 növény szerepel — mint gyógyszer, noha azok között is, nem egy van olyan, mely már a használatból kiment.

Aki a haszonvehető fafajákat felsorolja, a tölgyről nem hallgathat, nemcsak azért, hogy némely fája ehető makrot terem, hanem fájának anyaga miatt is, Mint tüzelőszer — a bükk után áll, többet ér azonban, mint épület- és szerszámfa. Szilárdsága egyenlő a galagonyáéval (Crataegus); Muschenbroeck, hollandi természettudós (élt 1639—1682.) szerint 7 mm. vastag tölgyfapálcák 650 kl. súlyt bírtak meg elszakadásukig. A kocsányos tölgynek fája nem olyan kemény, mint a kocsánytalané, de szilárdabb, szívósabb, rugalmasabb és jobban hasítható. Fajsúlya egyenlő a vizével, melybe bemeztve, hosszú időn át, bár megfeketül, de évtizedeken át ellenáll abban a rothadásnak. Talán éppen ezen oknál fogva kapos a tölgyfa vasuti talpfának. Ki van mutatva, hogy nagyobb tölgyfamenyiség van Angliában a vasuti vágányok alá lerakva, mint amennyi élő tölgyfa egész Albionban van.

A legjobb hordók, viztartó edények tölgyfából készülnek és mióta a közlekedés Horvát-Szlávonországból Finne felé meg van könnyítve, roppant mennyiségű donga-fát szállítanak el a tengeri hajók különféle országokba. A kőolaj (petroleum) szállítása is sokat föl-emészt, mert az általa beszennyezett hordók legtöbbször tüzre megy; valamint nem tekintve a boros hordók milliárdjait, még azon 1000 millió héring is, amennyit jelenleg évenként körülbelül fognak, szinte mind tölgyfa-koporsót követel magának, hogy távoli temetkezési helyére elszállíttassék. Mint gép- és szerszámfa tartósága miatt kedves, noha csekélyebb szilárdsága, mint az éger (Alnus), kőrös (Fraxinus), fenyő (Abies), gyertyán (Carpinus), szelíd gesztenye (Castanea), szilva (Prunus domestica), boglárfa (Platanus), bükk (Fagus), szil (Ulmus), fűz (Salix) és nyírfa (Betula).

Kevésbé alkalmas finom asztalosmunkákra, ha csak szelvény (fournir)-lapokkal be nem fődik, mert bár szép tükör-lapjai is vannak, de durva likaesai miatt a finomabb fényelést (politur) föl nem veszi és butornak is nehéz. A tölgyfának hamulugjában forralt árpa- és buzaszemek ujjában hatalmas vesztőszerű bizonnyaltak be a mezei egerek (Hypudaeus) ellen, ha azoknak búvolynkai körül szórja el a gazda. Sőt, ami nem éppen mindennapi dolog, még árnyéka is hasznos, mert az inyenczek előtt elannyira kedves szarvasgomba (Tuber melanosporum) kiválóan szinte csak a pelyhes tölgy (Quercus pubescens) alatt található. És mivel e tölgyfaj bár délenrópai növény, mégis könnyen honosodik meg hidegebb éghajlatú vidékeken, mint pl. a Kunitzberg Jena mellett, alkalmat nyújthatna nálunk is a keresett szarvasgomba tenyésztésére, mint Franciaországban.

A tölgy kérge igen fontos ipari használata van, a benne található különféle cersavak miatt, melyek az állati bőrnek enyvével olyan vegyi összeköttetésbe lépnek, mely a vízben nem oldékony és általában nem rothadó anyagot képez. E savak, melyekből a bőr, saját súlyához képest 60—60%-ot is képes fölvenni és ehhez képest, mint kész bőr értékében emelkedik, eredetileg a fa gyökereinek és derekának sejtjeiben képződnek szén-, kőny- és élelyből, de bővebben rakódnak le a kéregben, úgy, hogy ott 6—12 százalék közt ingadoznak. És mivel ezek igen kiterjedt ipari, fényképezési és orvosi alkalmazást nyertek, nyeresük végett külön is ültetik a tölgyeket, hogy kergük lefejtethető legyen, mi rendszerint tavasszal történik, midőn levelek fakadásakor a tölgyfa-ágak és fiatal törzsek legtöbb nedvtől duzzadoznak, sőt már a forgácsokat is értékesítik a gyárak e tölgy fa-kivonatnak bővebb előállítására céljából.

A eszró-műtetelekre használható kergét négy-szögletű darabokra szokás tördelni és ezek a magyar timárok- vagy eszró vargáknál eser név alatt jönnek alkalmazásba. Sűrű rétegekbe rakottan hamar megpálik a nedves eser és mivel jelentékeny hőt is fejleszt, a bőr készítésén kívül meleg ágyakban szinte kivont ki magának teret, kiváltképen pedig ananász-ültetvényekben használják föl, a hőmérséklet emelésére. Javit és termékenyít a esertörmelék még némely talajnevet is; eszró-anyagából kicsávozva pedig vályogalaku mintákba verik és így kellően kiszarítva, tőzeg név alatt, nem utolsó tüzelőszer, sőt vasalásnál még kedvelik is az asszonyok, jó parazsa miatt.

A tölgykérge levébe mártott szövetek s mosóruhaneműek nemcsak hogy ellentállnak jól a nedvességnek, de tartósságuk jelentékenyen fokozódik is. Valamint a tölgykéregből készített tinktura, mint orvosság, használatos belsőleg vértolyás ellen, külsőleg pedig borogató gyanánt. Legértékesebb kérge van azonban az északamerikai festő-tölgynek (Qu. tinctoria), melyet Bancroft, midőn kergének ipari alkalmazást szerzett, Qu. citrina névvel jelölt. Ez mint kérge cortex Quercus nigrae név alatt jön Európába, liszté örölve pedig quercitron a neve (lignum tinctorium). A eszró műteteleknél ennek van legtöbb becsülete, miért szép, sárga színe miatt flavinnak nevezték el és színező képessége kétszer akkora, mint magának a festő eszalpmiának (Poinciana coriaria), 8—10-szer annyi, mint a festő redőnek. Egyéb amerikai tölgyek kérge is fest sárgára, de mivel sötétebb színt adnak, kevésbé kelendők. — Rochleder Prágában azt mondja, hogy a becses quercitrin festő-anyag megtalálható a vadgesztenye (Aesculus hippocastanum)-fa és a rutafü leveliben is, továbbá a kápri (Capparis) virág rügyeiben; Kurre pedig azt mondja, hogy az almafa kérge teljesen képes pótolni az amerikai festőtölgynek drága kergét.

Egyenlő haszonvehetőség mellett, hámulni lehet azon, hogy a megdondatlan ember a legkiterjedtebb tölgyvandalizmust üzi minden alkalommal, — egyéb galj is használható lenne diszitéscsokra, nemcsak a tölgyé, melynek szerencsétlensége az, hogy öblözött, amellet részarányos és a szemre kedvesen ható alakú levelei és azokkal dúsan megrakott lombjai vannak. — Nem mindig előny a szépség sem.

A falusi óvodák és a néptanítók.

(Vége.)

Különös figyelmébe ajánlom a néptanítóknak, hogy a kisdudóvas ügye, érteve a falusi nyári óvodákat, egy egészen új stádiumba lépett, mely a néptanítókat már igen is közelről érdekli.

Értem alatta azt a kísérletet, mely ez évben a brassóvidéki székely csángók között indult meg 11 nyári óvoda megnyitásával, melyek május 7-ike óta már tetteleg életbe léptek, a közoktatási kormány és az orsz. kisdudóvó egyesület támogatása mellett. Ezek a május elejétől augusztus végéig üresen álló elemi iskolákban állítottak föl, nagyobbra végzett tanítóknak és tanítóknak vezetése alatt, kik a kézdívásárhelyi rendes óvodában szerették meg a szükséges óvónői gyakorlatot. A brassóvidéki tanfelügyelő ur tudósítása szerint ezen falusi menedékhelyek teljesen megfelelnek a kívánt czélnak; a falusi kisdudók a tágas iskolai termekben pompás elhelyezést nyertek, védve vannak minden elemi és erkölcsi csapástól s a mezei és szekeres munkával foglalkozó szülők az új intézményt valóságos áldásnak tekintik.

Ime tehát a legegyszerűbb és leggyakorlatibb módja a kezdetleges kisedővásnak.

A nyári szünidő alatt, midőn a munkaforgalom ugyanis legnagyobb, a kisedők megőrzése ugyanis terhesebb van a szülőknek: az üresen álló elemi iskolákat mindenképp a kisedők foglalkoztatására és ezek nevelésére, megőrzésére, ha ráérnek és hajlamot éreznek hozzá, — maguk neptanítói s ha nem — azok neje, vagy leánya vállalhatná el egy csekély díjért, pl.: fejérendő és naponként egy krajczárért, melyet a falusi gazda is szívesen megfizethet. Hiszen a koldusnak is ad, ha van, egy krajczárt, vagy ez értéket jóval túlhaladó darab kegyeret. Még jobb lenne, ha a csekély terhet maga a község, mint ilyen vállalná el. A felszerelést, mely igen csekély összeget vesz igénybe, — ha más mód nincs, — a kormánytól is lehet kérni.

Egy ügyes neptanító, az orsz. kisedővás egyesület által kiadott s Révai testvéreknél 20 kr-ért kapható „Djakkönyvből” könnyen elsajátíthatja, — neje és leánya ezzel együtt a legközelebbi rendes óvodában könnyen megszerezheti a kellő gyakorlatot.

Ez lenne a magyar kisedővásnak kezdetleges alapja, mely egyelőre jó lesz illetetőknek köznépünk számára.

Ha majd e néhány havi óvodázásnak hasznát látják, ha észreveszik, mennyi nyugodtat és időt nyernek vele: könnyű lesz rábeszélni őket, hogy állandó menedékhelyet alakítsanak.

A földolgozó, hogy minden községben kezdeményezni kell valakinek!

És ki alkalmasabb erre, mint épen egy neptanító? Ő első sorban van érdekelve, a néppel folyton érintkezik s leghivatottabb az eszmét terjeszteni.

A „Piros könyv” című röpiratban bőven kifejttem, miként kell a kedvező időt és alkalmat egy kis óvoda-alap megalapítására megengedni és fölhasználni; miként kell az ily falusi menedékhelyeket felszerelni; mikre kell ügyelni a menedékhely megválasztásánál stb.

Ugy tudom, hogy a „Piros könyvet” a kormány a tanfelügyelő urak között épen e czélra osztotta ki, hogy a kitünőbb tanítók között kiosssa. Különben holti árak is csak 15 kr. és azt hiszem, az ott elmondottak méltók a megszívvelésre és a nép körében elterjesztésre.

Csak akarni kell s a kezdet megsz.: és mindenben csakis e kezdet nehéz.

P. Szathmáry Károly.

Barsvármegye törv.-hat. bizottságának közlése.

Barsvármegye törvényhatósági bizottsága f. év és hó 20-án tartotta Mailath István főispán elnöke alatt rendes évnegyedes közlést.

A főispán az ülést megnyitván, üdvözli a megjelent tagokat s utal azon általános örömré, mely Stefánia trónörökös nő szerencsés szülése alkalmából a nemzetet, — melyet az uralkodóházhoz mindenkor tanúsított tántoríthatlan s háragaszkodás jellemez, — átadja; azon meggyőződésének ad kifejezést, miként Barsvármegye közönsége Ő cs. és kir. apostoli Felsőge családjához való hagyományos ragaszkodásának tanu-

jelét adandó: ez üvendetes alkalomból lelkesült örömeit a legmagasabb trón számolya előtt tolmácsolni óhajtja, s elnököleg indítványozza: miként Barsvármegye közönsége hódolatjeljes szerencsekívánatainak, Őfensége szerencsés szülése alkalmából, egy megfelelő fölriratban adjon kifejezést, — mely elnöki indítvány egyhangulag közlési határozattá emeltetett.

Ezután az alispáni jelentés egész terjedelmében fölolvastatván, tudomásul vétetett. Ez alkalomból azonban az elnöklő főispán a törvényhatósági bizottsági közlés, különösen pedig a tisztikar figyelmét fölhívja a községi háztartási ügyekre, ennek gyökeres reformálását föltétlenül szükségesnek tartja s a tisztikartól elvárja, hogy figyelmét a közigazgatás ez ágára különösen kiterjesztendő.

A törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjainak névjegyzéke megállapított; a törvény értelmében kilépő választott bizottsági tagok helyett az új választás határidejéül november 8-ik napja tűzött ki.

A megyei költségvetési előirányzat a belügyminiszterium által fölülvizsgáltván, az, egész terjedelmében helyben hagyott.

A megyei pótdadó kivetését, kezelését s behajtását megállapító szabályrendelet megalkotása, — bár ily pótdadó kivetésének szükségessége ez időszerezt fenn nem forog, — határozatilag kimondott.

Közérdekű ügyek nem tárgyalatván, a magánérdekű ügyekben hozott állandó választmányi előterjesztések egyhangulag közlési határozattá emeltettek.

A jövő évnegyedes rendes közlés határidejéül f. év decz. 17-ik napja tűzött ki. r. t.

Különfélék.

— A honvédtisztikar táncestélye. A Léván álmásozó 61. és 62. honvédtisztikarok tisztikara folyó hó 24-én az ilesi öszi hadgyakorlatok utolsó napján, Léván az Oroszlán-vendéglő nagy termében táncestélyt rögtönzött. A rögtönzés fényes volt s derék honvédek, kik a göröngyös barezászati terepen és a táncterem síma parkettjén egyaránt helyt állanak, méltán büszkék lehetnek rá. Mert harminczöt napi fárasztó hadgyakorlatnak oly általános elismerést érdemelt kitartással való befejezése után, minden pihenés nélkül még egy táncestélynek a helyi viszonyok között nem csekély gondot okozó rendezését oly rövid idő alatt jó sikerrel végezték s a kiállott fáradság után táncban hajnalig oly lankadatlan jó kedvvel és buzgó kitarással részt venni: ez föler egy győzelemmel. De a győzelem jutalma nem is maradt el. A nagy számú bájos hölgyközönség, mely a táncestélyt jelenlétével díszítette, beillik a legszebb győzelmi koszorúnak. A táncterem megtelt válogatott közönséggel s midőn az első francziánegyésre a 40 pár táncos csatasorba állt, a táncterem terepe csaknem száknak bizonyult. A táncziádial diadalmasan tartott majdnem reggelig; tüzzel, de vérgöngyölés nélkül, csak néhány sebzett szív és összeropott tyukszem esett áldozatul. Diesérettel kell megemlékeznünk a honvédséghez áthelyezett, volt egyéves önkénytekről, kik a táncban jó példával jártak elől s ez irányban is tanubizonyosságot tettek arról, hogy

sokat nyert velük a honvédség. Emlékeztünk segélyével kísérletet teszünk összeállítani a jelenvolt hölgyek névsorát. Ott voltak: Boleman Edéné, Boleman Emma (néhai Boleman Adolf leánya), Benkovics Jánosné, Benkovics Vilma, Czizrok Jánosné, Farkas Lajosné és leánya Elza, Fischer Irén, Gerhard Oskárné, Gólián györgyné és leánya Jolán, Hajdu Béláné, Herschmanek Lajosné, Horváth Mihályné és leánya Klótild, Jozsefcsék Irén, Kabina Józsefné és leánya Modeszta, Kern Vilmosné, Levatic Mártoné és leánya Irma, Leyrer Stefánia és Izabella nővérek, Lukács Erzs. Maresch Lászlóné és leánya Miczike, Marshall Károlyné és leánya Irma, Medveczky Sándorné, Medveczky Henriette, öz. Missick Jánosné és leánya Ilona, Nemecek Gyuláné, öz. Pongrátné és leányai Irén és Margit, Rónay Gusztávné, Rónay Kornélné, Rédlí Izabella, Szabó Lajosné és leányai Vilma és Irén, Szeesányi Jusztin és Irma nővérek, Szilágyi Endréné, Szilassy Sándorné és leányai Ida és Jolán, Tóth Zsigmondné, Várady Kornélné — urhölgyek. — Legyenek üdvözölve a lévai honvédtisztikar tagjai, kik társaséletünk lelkes bajnokaivá szegődtek! úgy Szegner Herik ezredes ur, ki a táncestélyt megteremtette, valamint tisztársai, kik őt annak sikerült kivételében vállvetve támogatták! Békében is lehet fényes diadalokat aratni!

— A bars megyei jegyzői kart — az országos központi jegyzőegyletbe nemrég történt belépése után — azon kitüntető körülmény érte, hogy a f. évi szept. hó 17-én Budapesten tartott országos jegyzői kar közülésén a központi választmányban első hely jelöltetett ki számára, amennyiben a választmányi tagok között első helyre egy bars megyei derék férfi, Thuránszky Nándor b-szt.-be-edei körjegyző választatott meg. — Üdvözöljük a széles körben s előnyösen ismert férfit, ki e kitüntetéssel megyénk jegyzői karának országos színezetű nevet és becsületet szerzett s óhajtjuk, hogy e lelkesítő tudattal megyénk jegyzői kara ugy a köz, mint saját javuk érdekében az előretörekvés útján a legszebb sikert érhesse el.

Hymen. Szabó Lajos m. kir. honvédhadnagy a napokban váltott jegyvárosunk egyik kedves fiatal hölgyével, öz. Várady Kornélné, szül. Várady Ilona urhölgygel. Esküvőjüket decz. 1-én tartják. — Tartós boldogság kövesse az új frigyet!

Lapunk egyik jelestollu munkatársát, Pfeiffer Jánost, a székelykereszturi áll. tanítóképzede tehetséges tanárát a vall. és közokt. miniszter Deésre helyezte át s az ottani polg. iskola igazgatójává nevezte ki. Öszinte szívvel gratulálunk a derék és munkás férfinak. kiből olvasóink Bars megye egyik, tudományosan művelt fiát ismerik föl s kinek alapos tanulmány-nyal írt érdekes cikkeivel már több ízben találkozott a Bars hasábjain. Melegen óhajtjuk, hogy t. munkatársunk teljes megelégedést s az irodalmi munkásságra újabb nemes ösztönt leljen up otthonában!

Tűzvész volt e hó 23-án, Kis-Szece községben, hol az esti órákban, ismeretlen okból támadt tűz 8 házat és 3 esürt hamvasztott el. E napon a községben bucsu — s ezzel rendesen járn szokott többrendbeli multság is volt, s így a tüzet valószínűleg a dinomdánomból eredő pajkosság, vagy gondatlanság

Tárcza.

Kedves emlék.

A büszke város mámorából,
Mely csak kábítja dűlt agyam,
Sötét falak közé vonultam,
Borus kedélylyel, egymagam.
Elszáll hozzám a tompa lármám,
Mely magányomba üldözött;
Hol szabadabb szívem verése,
Mint mézes szók s arezok között.

Szép kis falu, hazám ölében,
Hol róma s bérez együtt pihen,
Mint bár ny és szilaj oroszán
Egy barlang árnyas ölében:
Mi gondatlan folyt itt az élet
A csöndes adv kies ölén,
Patak vigin dalolt alattam,
S regélő lomb hajolt fölém.

Aztin nem is vagyok magamban,
Egy tört szív rémes álmainá,
Velem vagy képzelet hatalma,
Te bájos tündér-király.
Virágot festesz szemfödőre,
Szavadra éden a vadon,
S zord felhő csillag tűzbe lüngöl,
Megédesítve bánatom!

Sötétő kastély — holdsugarban,
Mely tiszta fényt hint szerteszét,
Mélázó hársak, lús fenyőfák,
Hallgató szellő halk nesztét.
A rózsák közt vidám leánykák,
Mosolygó, bájos gyermekek...
Csengő kacajuk messze hallik,
S daluk az égig fölleg.

Szállj lélek, ma'ram édenébe,
Feledd a gyöttrő földi bajt,
Mely anyyi tiszta, szűzi keblét
A bűnök örvényébe hajt.
S míg balkán hull az ősi eső
S a fák elfonnyadt levele,
Támadj föl újra égi álom,
Dieső nyár szép emléke, te!

Bolyongva lomb közt, olykor-olykor
Jed: síkoltás tört elő,
Ha hívós esti sző esőkjára
A rezgő bokrok árnya nő...
Aztin közelbű csoportosulva,
Beszélnek sok rémes regét —
A dal s rege némult számomra,
De hangjuc rezg fülembé még.

Óh, szép nyár bágyadó emléke,
Adj viaszit és reményt nekem,
Ha hölgyök árva, elhagyottan,
Kietlen, pusztá téreken. —
A nagy világ lármája üldöz,
Nem azt a szép dalt hallgatom. —
Magam vagyok, csak mécesem pislog,
S egy könyv pereg le arcomon.

Romváry Károly.

Fővárosi levél.

— (Madách az „Ember tragoediája” — Bory László s annak „Herakles”-e. — Csattanós válasz. — Budapesti világjárás. — „Pikáns Lapok.” — A fölsülés. — A névmagyarisítás átka. — Reklám.) —

A nemzeti színház igazgatója nagy fába vágta fejszéjét, s a fejsze — dieséretté legyen mondva — nem törött a fába. Nagy fába, mert Madách halhatatlan művét színre alkalmazni: nem valami könnyű munka; de az erős akarat győzelmet arat Paulay törekvését is siker koronázta, s habár a fővárosi sajtó nagyobb része erősen kikelt a beosztás, a díszlet s a zene ellen, —

hisz van is benne valami, de mégsem anyyi, hogy a buzgó igazgatótól még azt is megtagadják, amivel adózni tartoznak.

No, de ilyen a fővárosi sajtó. Ha valamelyik író így tesz, erősen kikelnek: mért nem tett amugy? Ha jobbra nézett, miért nem kaesintott balra? Az egyik fővárosi kritikus pláne ilyenformán beszélt: „ha azt hozza sz ure Paulay, amit kihagyott, talán siker koronázza törekvését.” De akkor is csak talán...!

Akar így, akár úgy áll a dolog, annyi tény: hogy Paulay az „Ember tragoediájá”-nak színrehozatalával nagy hálara kötelezte a nemzetet. Ez epochális mű színre ozatala után sok érdekes adatokat elevenítettek föl a lapok annak halhatatlan írójáról, Madách Imréről. Így a többi között igen szépen emlékezik meg a „Pesti Hírlap” Bory Lászlóról, kit Madách mesterének vallott, aki igen nagy befolyással volt Madáchra. Borynak tulajdonították igen sok-n eleinte az „Ember tragoediájá”-t is, de tévesen; habár tagadni nem lehet, hogy igen nagy befolyással volt arra. Bory tragikus kimúltat, ugyhiszem tudják; megörült szegény s az örültek házában, vasrácsos zuzta szét fejét. Utána „Heracles” ez mű tragoedia maradt, melyről, — akiknek alkalmuk volt belepillantani, minthogy a mű elveszett — elragadtatással emlékeznek meg.

A multkori levelemben a főváros egyhanguságáról panaszkodtam, s mindenáron azt igyekeztem kimutatni, hogy Budapest, daczára óriási emelkedésének s forgalmának, még minden inkább, csak nagyváros nem. — S ime, alig mulik el egy hét, már azt mondom, hogy Budapest világjárás. Kivánsiak, tudom, t. olvasóim, mi lehet e gyors haladás okozója? Pedig csekélység az egész s mégis igen nagy; mert amely városban egy lap, melynek czime „Pikáns Lapok”, három-négy kiadást ért, az csak nagy város lehet. Pedig e lapok szerkesztője egy szelid poeta-ember, akivel a napokban érdekes szeszénám volt.

Négyen ültünk a „Poebel” ban: egy élestollu kritikus, egy szerelmes poeta, a „Pikáns Lapok” szerkesztője és én. A többi között színre hoztuk a „Pikáns Lapok”-at is. En, mint aki nem tudva eddig: ki a szerkesztője, lementen kikeltém ama visszaélés ellen, melyeket e lap, a tisztesség rovására, az irodalom leple ellen elkövet, s végül annak adtam kifejezést, vajha megismerhetném közelebbről a „Pikáns Lapok” szerkesztőjét.

— Köszönöm uram a kritikát, az én vagyok, — s mosolyogva nyujtá kezét a szelid lelkületű poeta.

Tableaux!

E föl-ülest a maga nagyszerűségében, csak egy oly gavallér mulja fölül, aki azonkívül, hogy Löbl, még szerelmes is volt. S a szerelmesek — régi dolog, — többnyire hiuk. A mi emberünk is, talán a kor haladásának is hódolva, megunva ősei nevét, annak szép hangzást szerezni tökélel é magában, ami, atyai beleegyezésén kívül, ötven krajczérért sikerült is. Ez azonban csak mellékes; a fő az: hogy szerelmes volt, s hozzá — színésznöbe, s szerelmi mámorában annyira ment, hogy az ábrándos esték már nem voltak képesek kielégíteni vágyait. Ő többet akart, s egy alkalmas pillanatban meg is kérte imádoztja kezét, mit az, — hogy mi okból: nem tartozik a levélhez — készséggel föl is ajánlott.

De hát ember tervez s a sors végez.
Egy délután a mi emberünk csokorral kezében, kedvese lakása felé irányozta lépteit, s egész az előszobáig akadály nélkül hatolt, itt azonban föltartóztatva diadalmenetében kedvesének zárt ajtaja. Ily jelenet után a tapasztalatlan vezér hátrálót fuvat; nem ugy a mi emberünk! Ő suttogást vélt hallani. A sziv nagy meser: az erőt gyöngvé, s a gyöngét Titánná teszi. A mi emberünk is erit dagadni érezvén, az ajtnak rohant s rohamát egy sikoly s egy „ah!” koronázta. No de elég ebből ennyi, a többit ugy is sejtik t. olvasóim, s a kis színészno is egyre hajtogatja: hogy lehet egy apának más neve, mint a fiának?, s hogy lehet az, hogy az apa nagyobb bankókkal partolja művészetet, mint a fiu?...

Előbbeni állításmat, hogy Budapest világjárás lesz, bizonyítja az is, hogy eddig New Yorkot, Londont, Párist emlegettük a reklám hazájának, most azonban mi is azt mondhatjuk: „minek Pestre, minek Bécsbe?! azaz: minek New-York, minek London, mikor nálunk is értenek a reklámhoz?! A „Nemzeti Ujság” előfizetési fölhívása oly reklám, milyen a reklám hazájában is ritkítja pártját. Így minden gyűjtőnek, aki előfizetést szerz, egy bölésöt helyez kilátásba; hogy lesz-e a bölésben bennevaló is, arról hallgat a krónika és a reklám. (Ez talán nem komoly kritika?! — Szerk.)

Bolygó Hollandi.

idézhetette elő. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a nagymérvű szélben a fűz lokalizálható volt a Lévaról kisetett tűzoltók segítségével.

— **Vásárlásokról.** F. é. szeptember hó 14-én tartott lévai országos barom-vásárra behajtatott: szarvas marha 1506 drb., ló 1034 drb., birka 5225 drb., sertés 78 drb., keeske 16 drb., számar 8 drb., Ezekből eladták: szarvasmarha 340 drb., ló 250 drb., birka 3075 drb., sertés 34 drb., keeske 10 drb., számar 3 drb.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter, Szilányi Lajos, aranyosmaróthi törvényszéki segédtelekkönyvvezetőt ugyanazon kir. törvényszékhez telekkönyvvezetővé nevezte ki.

— **A méhészeti egyesület megalakítása** iránt biztatók a körülmények. A f. hó 24-én, Valló János méhészeti vándortanárs által tartott méhészeti előadást megelőzőleg, aznap délelőtt, szép számu közönség gyűlt össze a váro-háza nagytermében, hogy megtegyenek az első lépések egy, Léva- és vidékére terjedő méhészeti egyesület létesítése végett. Valóban örülni lehet, hogy a Valló és Boleman E. urak által megpendített eszme körül, már az első alkalommal is, meleg érdeklődéssel csoportosultak méhészeink és értelmiségünk laikus része is. Az első értekezlet Valló ur elnöke alatt, kimondotta a méhészeti egyesület szükséges és hasznos voltát, s annak mielőbbi létesítésére alakuló-ülést határozott megtartani. Addig is egy előkészítő bizottságot nevezett ki: B e s s e Dávid, R u d o l f Béla, B o l e m á n Ede, S z a b ó Lajos, K r i e k Jenő, H o l l ó Sándor, és M a k a y Sándor személyében, kik az azonnali szervező munkálatok megtételével s az alapszabályok elkészítésével megbízva, egyszersmind az egyesület megalakítása érdekében egy társadalmilag, valamint a Bars hasábjain is a legmelyrehatóbb tevékenységet lesznek hivatva kifejteni, hogy az általuk f. évi október 7-ére kiküldendő alakuló közlés minél számosabb belépő jelenlétben legyen megtartható. — Öszintén óhajtjuk a méhészeti egyület mielőbbi s biztos alapokon való megalakulását s kinyilatkoztatjuk, hogy egy a megalakítás minél népszerűbbé tétele, valamint az egyület fölvirágoztatása érdekében erőnkől telhetőleg fogunk közreműködni. Addig is, kérjük a méhészet kedvelőit, barátait, s az azzal foglalkozó szakembereket, hogy ez irányban tömegesen sorakozzanak s az ügy érdekében vegyék igénybe a saját által nyújtott segédesszközöket, mely tekintetben készséggel ajánljuk föl lapunkat, hol az ügy érdekében történendő eszmeeszerének szívesen tért nyitunk. — A Valló ur előadásáról szóló közleményünk — tárgyhalmaz miatt — jövő számunkban jelenik meg.

— **A lévai önk. tűzoltó-egylet f. évi szeptember 30-án (ma), az O r o s z l á n - vendéglő nagytermében zártkörű táncestélyt rendez,** melynek tiszta jövedelme az egyesület szerelvényeinek beszerzésére fog fordítani. A táncvizsgálat eredményéről jövő számunkban bővebben fogunk megemlékezni. — A mai napra hirdetett tűzoltói diszgyakorlatok, a kedvezőtlen időjárás folytán, — amint erről a parancsnokság bennünket értesít, — mához egy hétre (okt. 7.) halasztattak.

— **Alapszabály megerősítés.** A Léva és vidék e r. k a t h. n. é p t a n i t ó k e g y l e t é n e k alapszabályai a közoktatásügyi kormány által megerősítve, már kinyomatva s az együleti tagokhoz szétküldve lettek. Alkalmilag közölni fogjuk ez alapszabályokat.

— **A selmeczi Szittnya-osztály kirándulása.** A Szittnya-osztály kebelében rég tervezett drégelyi kirándulás — úgy látszik — tavaszra halasztódik, che-lyett azonban, — mint ezt nekünk írják — : L é v á n á t M a g y a r a d r a s z z á n t ó r a r á n d u l a n o s z t á l y n a k néhány tagja. A czél ezen kirándulásnál: geologiai s őslénytani szempontból átkutatni e nevezetes vidéket s megmenteni a geologiai s egyéb viszonyokra fényt derítő, de különben is értékkel bíró maradványokat. Az indulás valószínűleg jövő szombaton lesz. — Legyenek üdvözölve a körünkbe érkező turisták!

— **Folyó hó 29-én tartott városunkban a bars megyei gazdasági egyesület kiállítottja által az évenként szokásban levő borjúdíjazás; kiállított 16 borju.** Ezek között az első díjat — 10 frt. — Tóth Károly bikaborjújja; a második, 5 frt. díjat Rác János üszöborjújja nyerte el.

— **A „Magyar-tót testvériség“** című, B. Szent-Benedek környékén szépen virágzó egyesület napról napra kiterjedtebbé s országosan ismertté válik. — Most legközelebb is a fővárosban tartott országos jegyző-egyleti nagygyűlésen, mint jelentékeny tárgy került színyegre a Magyar-tót testvériség által készített jelkép megbírálása és tárgyalása; mely alkalommal a nevezett gyűlésen jelentékeny szerepet játszott Thurán s z k y Nándor, — mint a szt.-benedeki hazafias egyület egyik fő megteremtője előterjesztette a jelkép czélját. A jelkép ugyanis hazafias czélból készül s a nemzetiségek közötti testvéries egyetértés előmozdítására igen alkalmasnak ígérkezik, mert vallásos hazafiasággal ihletti meg a szemlélőt s a falra függesztve állandóbban hat a pornép nemzetiségi érzelmeire, mint a hírlapi magas irányu czikkés, mit hamar elfúj a feledékenység szele. A jegyzők nagygyűlése végzésileg kimondta, hogy habár, mint testület el nem vállalhatja is a nevezett jelképnek a nép között leendő terjesztését, de annak, — mint magánvállalatnak pártolását és előmozdítását minden községi és körjegyzőnek hazafias kötelességévé teszi. Ezenföül a közgyűlésen jelen voltak között különösen Z a l a m e g y e küldöttei megígérték, hogy a jelképnek még a Drávan túl is kelen-dőséget szerezni iparkodnak.

— **R ö v i d h i r e k.** — **Időjárás:** a jövő hétre nagyobb hőmérséklettel, majd derűs, majd változó időt várhatni, helyi esőkkel. — **Bulgária fejedelme,** Battenberg Sándor herceg, eszütörtökön otthagya a rendkívül izgatott Bulgariát s Bécsbe menekült. — **A bécsi villamos vasútnak** eszütörtökig 100,000 utazója volt. — **Vas színház** építésére alakult egy társaság Londonban, a színház minden kidolgoható része vasból készül. — **Filkorn** fogorvos, ki a mult számunkban hirdette Léva időzését, mint értesülünk; keddig fog városunkban tartózkodni — **A közös hadügy költségvetése** 1 és fél millió frttal kisebb lesz, mint a f. évben. — **Négyszáz betűt képes** egy buzaszemre fölírni egy Sofer nevű íróművész, ki most Bécsben időz; az illető még a vizitkártya élet is teleírja apró betűkkel. — **Mai naptól kezdve** be vannak szüntetve azon kéjvonatok, melyek a nyári idény alatt Eszt.-Nána és Budapest között eddig vasárnaponként közlekedtek. — **A löfegyverek bejelentésére** kitűzött határidőt (jul. 17.) a pénzügyminiszter október 31-ig meghosszabította. — **Magyar művésznő** mutatta be a muli hóban művészetét a zongorán a török szultán udvaránál, s ez alkalommal a II. oszt. Chefkat-rendjellel tüntette ki őt az uralkodó. A művésznő neve: Schuller Lujza, születéshelye: Marosvásárhely. — **Az országgyűlés** már összeült a főrendek; úgy, mint a képviselők tegnapelőtt kezdtek meg üléseiket, melyeken a tanácskozási program lett megállapítva. — **Meglepő módon** szült ikrek: Vig Györgyné szegvári napszámosnő f. é. jul. 14-én egy leánygyermekot szült s azután szept. 23-án egy újszülött fiúval lepte meg környezetét; úgy az anya, mint a gyermekek jól érzik magukat. — **A bolygók lakhatósága** ellen Schüter és Csarini csillagászok számokkal bizonyítják; azt állítják, hogy a földünkön jelentkező viharok csak 62 lábnyi utat haladnak másodpercenként, míg a bolygókon a viharok hevessége mperezenként 5000–51,000 lábnyira terjed s így rajtuk állati élet lehetetlen. — **A jövő évi állami költségvetésben** a deficit 18 millió forint, de a beruházás 23 millióra megy.

LEVELEZÉS.

Környezőházán, 1883. szept. 26.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Habemus papam! Megvan az új aljegyző! Mult eszütörtökön (f. hó 20-án) történt meg a választás, de — úgy látom — nem lesz köszönet benne, már t. i. nem az aljegyzőben, de a választásban, mert azt a törvényhatóság a választási eljárásnál közbeesuszott nagy hibánál fogva aligha meg nem semmisíti.

A dolog következőleg történt:

Három kompetens jelentkezett, valamennyi teljes kvalifikált egyén. A választásnál azonban csak kettőre voltak tekintettel, a harmadik szavazat nélkül maradt. Megtörténvén a szavazás, melyben az ügy fontosságánál fogva a választást vezető polgármester is részt vett, a szavazat összeszámításánál kitudt, hogy Arthold, az egyik pályázó 17, és dr. Florek (bars-szt.-keresztii ügyvéd), a másik pályázó, ugyancsak 17 szavazatot nyert; minőlfogva szótöbbség konsztálható nem volt. Tableaux! Quid nunc?

És ez alkalommal követték el ama nagy hibát, mely a választási aktust a törvényesség jellegétől fosztja meg. — Mert ahelyett, hogy a választást elnapolták, — vagy esetleg a polgármesteri szavazat kétszeri számitásával, vagy — ami ezzel azonos — : a polgármesternek újabb szavazása által eldöntötték volna, — nyomban újabb szavazást rendeltek el, * mely után, — ha a rövid percznyi időközben két választó (alán „baráti befolyás“ folytán) az egyik pártól a másikra át nem tér, — az elfogadott elv alapján a harmadik, negyedik, tizedik és tán huszadik szavazás következett volna, mi nyilván tiszta abszurditás.

A parlamentarizmus elvei szerént teljesen ki van zárva, hogy ugyanazon ülésben kétszer lehessen szavazni, mert az ily második szavazás kizárólag spekulációval azon körülményre történhetnék meg, hogy a szavazók némelyike a szeszély pillanatnyi befolyása alatt meggyőződésen alapuló korábbi nézetét változtatja és az előbbivel ellenkező irányban szavazni fog; már pedig meggyőződésbeli hitehagyottság, — mint immorális tény és corrupezió kifolyása, — nem lehet alapja oly eljárásnak, mely az igazi parlamentarizmus nemes és szeplőtelen elvei által szabályoztatik.

És mivel a törvényhatóság a megye területén lévő városi és községi képviselőtestületek parlamentáris eljárása helyességének első és hivatott őre s ellenőrzője, — bizvást elvárjuk: hogy a fentemlített és téves módon történt választást „hivataltól“ megsemmisíteni és új választás megtartását elrendelni fogja. N.

Közgazdaság.

I.

Pályázat-iránti fölhívás.

A zsitvanjfalusi állami földműves-iskola f. évi nov. 1-én megnyitvatni határozatván, a gazdasági egyület következő fölhívását teszi közzé:

A Bars megyei gazdasági egyesület eddigelő két saját — s három átengedett, összesen öt alapítványi helylyel rendelkezik, melyek által öt szegénysorsu s tanulni akaró egyének ez iskolában teljes kiképezését biztosítani képes.

Fölhivatnak tehát mindazok, kik ezen iskolába magukat fölvetetni s az ingyenes kiképezetést elnyerni óhajtják, hogy ebbeli kívánalmaikat tartalmazó kérvényüket a gazd. egyület elnökségéhez intézve, okt. 15-ig, az egyület titkárs gához Ar.-Maróthon annyival inkább

*) A törv. két szavazatot nem ad; új hatánap lett volna kijelölendő. — Szerk.

benyújtják, mivel a későn érkező kérvények figyelembe véethetni nem fognak.

Pályázati fölvétel: egészséges, munkabíró testalkat. írni, olvasni tudás s legalább 16 éves életkor. — Egészen földműveléssel foglalkozó munkásoknak, eseléd-legényeknek, hadmentes, vagy a 3 évi katonai szolgálatnak eleget tett egyénelnek előny biztosittatik.

A Bars megyei gazdasági egyesület elnöksége.

II

A must erjedéséről (forrásáról).

Ha nem akarjuk magunkat kitenni azon kalami-tásnak, hogy helyesen szüretelt mustunkból vált borunk még 8–10-éves korában is mindannyiszor fölforduljon, megtörjön, vagyis új erjedést kezdjen, ahányszor a pin-cze hőmérsékénél magasabb hőmérsékbe kerül a fölho-záskor, vagy ahányszor a pin-cze rendes 8–10 R. fokú hőmérsékre emelkedik, melynél az ott télig borra forrt must erjedése megállt: akkor mondjunk le az eddig divó rossz szokásról, s ne tegyük le ezukordus must-jainkat a esekély hőfoku pin-czében erjedni, hova épen az erjedéstől megóvandó anyagokat szokták helyezni praktikus gazdasszonyaink, tudva azt, hogy az ott levő 8–10 fokú meleg az erjedést némileg hátráltatja.

Ha azt el akarjuk érni, hogy boraink 3–4 év alatt esekély fűrészdalgal és költséggel tökéletesen érettek legyenek, azaz hogy színüket s tükör-tisztségüket kel-lőképen megőrizték s üvegekben is raktározhatók le-gyenek: akkor törekedjünk oda a mustok erjedésénél, hogy azoknak erjedésre hajlandó ezukor-nyaga telje-sen erjedjen át szeszszé és szénsavvá. Vagy ha maga-sabb a ezukortartalma a mustoknak, mint amennyi át-erjedhet, akkor abból annyi menjen át az erjedésen, amennyi a folyadék (bor) szesztartalmát 12%-ra emeli, mely szesz-százalékon túl azután erjedés nem állhat be.

A mustnak ily tökéletes áterjedéséhez, a must minőségéhez mérten, több-kevesebb ideig 14–18 R. fokú egyenletes meleg kívántatik, melyben a ezukor fölbontását eszközölő erj-gombák kellő gyorsasággal szaporodnak, s ennélfogva a nagyobb mennyiségű ezukor fölbontását is gyorsan bevégezhetik. Mentől ezukordu-sabb a must, annál tovább szükséges az erjedés vége felé az egyenletes 18 R. fokú meleg; míg ellenben mentől kevesebb a ezukortartalma a mustnak, annál hamarabb ér véget az erjedés, s így annál kevesebb ideig szükséges a fönt leirt egyenletes meleg is. Így pl. egy 14–16 százalék ezukortalmu must erjedése a kellő meleg megadásával, hol a ezukor-fölbontáshoz szükséges erjgombák elég gyorsan szaporodhattak, 3–4 hét alatt véget ér, míg ellenben egy 25–30 százalék ezukortalmu mustnál az erjedés 2 hónapig is eltart, mert a ezukordusabb mustok nehezebben kezdik az er-jedést, valamint lassan halad a ezukor-fölbontás, ha a szesztartalom 8–10 százaléket ért el, mely az erjgomb-ák szaporodására káros hatással van.

Hogy ezen egyenletes hőfokot mustjainknak az erjedés ideje alatt mindenkor megadhassuk, szükséges, hogy mustjainkat fűthető helyiségekbe helyezzük. Az erjedés megkezdéséhez 10 R. fok elegendő, de az er-jedés vége felé, hol a nagyobb mennyiségben levő szesz az erjgombák szaporodására gátolag hat, szükséges, hogy a gombák gyorsabb szaporodásának elősegítése czéljából a hőfokot 18–20-ig is emeljük.

Ilyen erjesztő-helyiségű fölháználhatók lennének a hajlékok lepadlásoli s jó ajtóval ellátott részei, va-lamint az oly pin-czék, melyekben ó-bor az idő alatt nem tartatik, melyekre a magasabb hőök mindenestire káros hatással lehetne; de el lehetne e-czél a különíteni pin-czénk egy részét is. A pin-czék, minthogy jobban tartják a meleget, tehát alkalmasab-bak is erjesztő-helyiségekül, mint a földfölről vékony-falazat építmények, hol sokkal több fűtéssel tarthatjuk fönn az egyenletes meleget.

Hogy erjedő mustjainkat, a nagy melegben az ezetesedéstől s más bor betegségektől megóvhassuk, tanácsos a hordók fölső nyílására az annyira ezélszerű és olesó eszerép, vagy más anyagból készült erjesztő-esőveket (forralókat) légmentesen megerősíteni, melyen át a fejlődő szénsav elillanhatik anélkül, hogy a sza-bad levegő, s vele az ezet-, vagy más borbetegséget előidéző gomba bejuthatna.

Arra nézve pedig, hogy a mérges hatásu, fejlődő szénsavtól a helyiségbe bejuthassunk, tanácsos a na-gyobb hordókból a fejlődő szénsavat a hordó fölső nyí-lására erősített gummiös segélyével kivetni, azonki-vül a többi hordók erjesztő-esőveikhez alkalmazott vizet időről-időre friss meszes vízzel fölváltani, s a helyiség talapatára is oltatlan mész-darabokat elhelyezni, hogy a fejlődő szénsav ezek által is lekötessék.

Ily módon a borok előállítás a fűtéssel látszólag többbe kerül, mint a régi mód szerént, hol a mustok magukra hagyva forrtak ki; de ha vesszük, hogy a mustok magukra hagyva a hideg pin-czékben 10 év alatt érték el teljes érettségüket, midőn a zamatos boroknál az értéket képviselő zamatnak még csak nyoma sincs, s hogy mennyi 10 év alatt a kezelés s az apadás foly-táni anyagvesztés s a befekvő töke kamatja, továbbá a zamat eltűnésével az értékesökkenés, — be kell, hogy lássuk: miszerént a tökéletes kierjesztésre fordítandó esekély költség csak látszólagos, s azért azoknak, kik finomabb boraikat üvegekés állapotban akarják érté-kesíteni, amint azok árát legbiztosabban is megkapják, okvetlen fölsúlyt kell fektetni a helyes erjesztésre, nem szabad visszariadni a látszólagos, esekély kiadástól.

Makay Sándor.

Közönség köréből.

Meghívás.

A méhészeti-egylet megalakítása érdekében, Léván f. hó 24-én tartott értekezlet elhatározta egy ilyen egyletnek vidékünkön létrehozását, s egy létágu bizottságot küldött ki alapszabály-javaslat szerkesztésére. — E bizottság f. hó 27-én ült össze először. Második. — a szöveget megállapító — összejövetelét f. hó 30-án, d. u. 4 órakor tartja a tanítóképezde helyiségében.

Megbízatásához képest, ugyane bizottság szerencsésjének tartja, a Léván és vidéken méhészettel foglalkozó tisztelt közönséget, jövő, októberhó 7-én, az alapszabályok megírthatása végett — Léván, a váro-ház tanácstermében d. u. 4 órán kezdve tartandó közülésre meghívni.

Léván, 1883 szept. 27.

Az előkészítő bizottság.

Irodalom és művészet.

A Magyarország és a Nagyvilág című képes hetilap legutóbb megjelent számának tartalma a következő: Egy névtelen hős története, regényes korrajz P. Szathmari Károlytól (folytatás) — Ne gunyoljuk magunkat, költemény Inezdi Lászlótól. — Pupos Péterné, elbeszélés B. Herváth Miklóstól. — Hercegnő és kegyencező, ki-

szakitott lapok a tuniszi beyek történetéből. — Bécs fölszabadításának ünnepe, 2 képpel. A központi pályaudvar Budapesten, 1 képpel. — Floridában, Madarassy Lászlótól. — Reminiszcencia Gambettáról, H. J.-től. — Salzkammergutból, 7 képpel a szövegben. — Kazinczy mint fordító, dr Radó Antaltól. — Olaszországhoz, ünnepi költemény ifj. Ábrányi Kornéltól. — Irodalom és képzőművészet. — Hirrovat. — Előfizethetni e lapra negyedévre 2 frt., félévre 4 frt. — egész évre 8 frtál, a kiadóhivatálnál: Budapest, Nádor-utca, 7. sz.

A magyar általános levelező 5-ik füzeté megjelent. (Szerkesztő KNORR ALAJOS, kiadja ifj. Nagel Ottó Budapesten.) E füzetben folytatja a szerző a levélminták közlését: ismerteti a felmondást tartalmazó, feddő, dorgáló és szemrehányó leveleket, azok kellékeit, s példákat közöl. Ezek után szól a mentő és igazoló levelekről, meghatározza a kettő közti különbséget, ismerteti azok tartalmát, további a barátságos levelekről, s ismerteti azok rendeltetését, azok tartalmát és figyelmeztet mindazokra, amikre a hasontartalmú levelek irásánál különösen figyelniük kell. Ez érdekes füzet ára 30 kr. Ugyancsak ifj. Nagel Ottó kiadásában teljesen megjelent „Önügyvéd” füzetekben, félkötetben és egész kötetben is kapható.

Nyilttér.)*

7. Fölötte fontos!

A kitünő eredmények, melyeket a svájci labdacok által napról-napra kivívunk, e győzelem rendkívüli kedveltségét a társadalom minden osztályában, megfoghatóvá teszik. De hát mit szólnak hozzá az orvosi tudomány nagy mesterei? E kérdésre való felelettel megkíméljünk a nagyra becsült lipcsei tanárnak,

*) E rovat tartalmáért nem felelős a Szerk.

Reclam urnak következő levele, melyet Brandt Richárd gyógyszerész urhoz írt Zürichbe:

„Az ön svájci labdacait különösen a nőknél való orvosi gyakorlatomban találtam kitünő hatásuaknak s a nők nagyon szívesen is használják, (két szemel: a reggelizés után) mert hatásuk biztos, anélkül, hogy valami nehézséget okozna.

De a férfiaknál is, kivált az ülő életmódot folytatóknál s idősebbeknél — szóval hol pangó a bélmozgás, — a legjobb eredményt eszközölik.”

Egy doboz ára 70 kr. s ez elég több heti használatra, de a valódiságot illetőleg figyelni kell a doboz címén Brandt Richárd aláírására s a fehér keresztre vörös mezőben.

Szerkesztői üzenetek.

H.—I.-nak **Kees kemé t.** Egy számmal továbbra maradt, technikai kalamitás folytán. Elnézését kérjük, üdvözetünket küldjük.

F.—A.-nak. **N-T a p o l e s á n y.** A küldeményt köszönettel vettük.

„G o n d o l j r e á m !” — Ki beszél a versben Óhozza: a kedves?, a testvér?, vagy az anya? Erre a választ nem találni meg költeményében, mely egyébként ütem dolgában határozottan jobb a multkorinál, de a rímek nem oly jók, mint amabban. Az is baj még, hogy a szótagok száma nincs egyenlően beosztva a sorokban.

Bolygó Hollandi-nak. **B u d a p e s t.** Épen jókor érkezett, a föladásnak ezen idejét alkalmasnak találjuk, de ennél később küldve már nem volna adható. A más oldalról érintett ügyben magánlevelet írunk.

S.—J.-nak. **N a g y s z o m b a t.** Megkaptuk, a 138-ból egy sem hiányzott.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Holló Sándor.**

138/83.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenel közlirre teszi, hogy a lévai kir. járásbíró-ság 42. sz. végzése folytán **Folya Mór** végrehajtató javára **Demeter István** és ifj. **Major András** ellen **165 frt.** tőke s per kötség követelés erejéig elrendelt kiel. végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt s **360 frtra** becsült **1 vas-deres herélt ló,** **1 sötét pej-kanca ló,** **1 vastengelyű kocsi,** **1 vastengelyű szekér,** **1 sárga kanca lóból** álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek 305. számú kiküldetést rendelő végzése folytán a helyszínen, vagyis **Bajka** községében, a bírói háznál leendő esküvőre 1883. évi **október hó 9.** napjának délutáni 3. órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Minia azok, kik alsóbségi, vagy tulajdoni igényt vélnek árvenyesíteni, igényeiket alulírotthoz, az árverés megkezdéseig adják be, mert különben csak a vételár hátralékára fognak utasíthatni.

Az elárverezendő ingatlanok vételára az 1881. LX. t. cz. 108. §-ában megalapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Léván, 1883. szept. hó 25.-én.

HARTYÁNSZKY BÉLA,

254. lir. végrehajtó.

Járványos sertésvész és a sertések étvágytalan sága ellen igen jó hatásúnak bizonyult

Sertés-por.

Kapható: Medveezky Sándor gyógyszerárabab, Léván.

Egy doboz ára **64 kr.** 255. 3-2.

BESZEDITS SÁNDOR

Vagyok bátor a n. é. közönség figyelmét az időközti

képes-, irodalmi- és szaklapok közelgő évfolyamára

fölvívni, melyekre előfizetésekkel elfogadok.

Vidéki megrendeléseket, a csekély keresztköti postadíj fölszámítása mellett, a megjelenés után pontosan elküldök.

Azonkívül előfizethetni nálam, bárhol megjelenő

napi-, heti- és divatlapokra

a kitett árban.

Könyv- és hangjegyekereskedésemben

az irodalom újabb termékei mindenkor raktáron vannak és kívánatra megtekintésre is küldök. — Oly irodalom-barátok, kik az újdonságok mindenkori megküldésére igényt tartanak, sziveskedjenek ebbeli kívánalmukról levélileg értesíteni, melyeknek pontosan megfogok felelni.

Minden, bárhol hirdetett munkákat kívánatra legrövidebb idő alatt meghozatok és csak a **kitett árt számítom,** (minden költség fölszámítása nélkül).

Papir- és írószerraktáram

a nagyobb gyárosokkal való összeköttetés által azon helyzetbe jutott, hogy úgy az ár-, mint az áru jósága által, minden követelésnek eleget tudok tenni.

Utólag bátorodom a n. é. közönségnek

KÖLTSÖNKÖNYVTÁRAMAT

fölvívni, mely a legrövidebb idő alatt az irodalom legújabb termékeivel lesz gyarapítva és melyből jegyzéket kívánatra szívesen küldök.

Midőn még egyszer bátor vagyok a föntebbieket szíves figyelmükbe ajánlani és szükségleteik födőzésére üzletemet fölvívni, a legpontosabb kielégítésről előre is biztosítva, maradtam

Léván,

256. 4-4.

Beszedits Sándor könyvkereskedée

nevében:

Manovill J. üzletvezető.

Minek PESTRE?

Minek BÉCSBE?

mikor nálam minden előpenz nélkül

75 krajczáros részletfizetésre

HOWE-, ANGER-, SINGER-, WEHLER- & WILSON-

GÉPET

57. 38-27. 5 évi jótállás mellett kapni.

Családi célokra 5 évi jótállásom mellett Singer-gépeket ajánlok 36 frtért. Öreg gépek becsértetnek, vagy igazítottatnak jutányos áron; géptük, részek és csolnak, raktáromon mindig találhatók.

FISCHER MIKSA kereskedésében
Léván.

Haszonbérleti árverés.

Bars megye **Alsó-Pél** községében

a községi korcsmaház

1 / 2-évi borméresi joggal, egész-évi mészárszékkel és 4 hold földdel, továbbá

27 katasztrális hold területű

községi földek

f. évi októberhó 15-én, reggeli 9 órakor, nyilvános árverésen bérbe fognak adatni.

Az árverési föltételek Alsó-Pélen, a jegyzői irodában megtekinthetők. 258.